Norman Károly

Csapajev

Nyúlgát húzódott az általános iskolánk udvarán, afféle töltés. Lehet, hogy a földanyagát valamely alapozáskor termelték ki, s jobb híján halmozták oda; de az is lehet, hogy a történelem követelte meg, bizonyos kockázatok csökkentése jegyében. Nem látszott a kora, csak annyi bizonyos, hogy a legutóbbi világháború előtt keletkezett. Ideális a tanítási időt követő napközis felügyelet gyermekprogramjai számára, üldögél a Magda néni és az Anna néni az udvarra kivitt székében, a csicsergő Edit, Andrea és Glória körében, esetleg keresztrejtvényt fejt; a tanulók pedig elvannak a nyúlgát térségében.

Impresszió. Pillanatfelvétel. Őszi napsütés, a napközi teljes népessége több osztályból vagy negyven alsós gyerek, és ebből tizennyolc fiú libasorban fut, a dombos nyúlgát oldalán, felnőtt vállmagasságú, füves koronáján.

Igen, mögé lehetett húzódni, amikor süvítettek a golyók. Akkor nem gondolkodtam ezen, a világba beleszületik az ember, pusztán ez elegendő minden díszlet szükségszerű és örökkévaló mivoltának bizonyosságához, nincs rajtuk min gondolkodni, a középszürke fém traszformátorházon domborodó egykori állami címer is része a világnak, semmi sem utal az ideiglenességére, sőt elmúlt voltára, szilárd fém. Emeletes vastányérok magas oszlop tetején, tudja mindenki, légvédelmi szirénák, talán volt is, hogy hallottam.

Ezer efféle kép rajzik az emlékezetemben, ha szabadjára engedem. Az emlékek fele a tárgyi valóságuk, a másik fele a hozzájuk való viszonyom. Az nem engedi idejük elmúltán kihunyni őket.

A libasort egy vékonydongájú, áttetszően fehér bőrű, kék szemű fiú vezette, aki a kis termete ellenére nyilvánvalóan parancsnoknak született. A többi tizenhét, magam hátulról talán a harmadik, lelkesen rohant utána. Harcias loholásban, amelynek fontossága minden kétséget kizárt. A Vezér korábban kijelentette, hogy ő Csapajev, tudnunk kell, mekkora alakja a történelemnek. Csapó valami. Nomen est omen. Csapajev korai vezére volt a formálódó Vörös Hadseregnek, amelynek kiemelkedő harci értékei felől a közelmúlt elegendő ismerettel szolgált.

Ha ő Csapajev – elfogadva! –, akkor ő a Vezető, mi többiek pedig ezt harcias, libasorban való, rejtélyes célú futással igazoljuk vissza, a világ rendben van. Jó a Vezér után futni. Jó a többiekkel együtt, egymás után

loholni. Bent vagyok a csapatban. Aztán majd meglátjuk, de virágzik a még nem körvonalazódott Ígéret a szívben, a futásban valahonnan valahova, majd pedig új körben ugyanott, mégis egyre előrébb haladunk; válaszként a napsütésre az ég felé sugárzik a remény.

Menetelő felsőbbrendű emlős. Vonul. Ez jó, endogén opiátok szabadulnak el az agyban. Harcias, és mégsem; afféle módon, ahogyan a katonadalokra operettek épültek és viszont. Ha tényleges háborúban úgy vonulnának a katonák, mint Hitler Harmadik Birodalmában, vagy a moszkvai Vörös téren valamivel később, azt az ellenfél légiereje súlyosan büntetné. Valami közük van a tesztoszteronvezérléshez, a harchoz-háborúhoz a Vonulásoknak, de nem teljesen világos, hogy micsoda. Mégis, a felsőbbrendű emlősnek a mai változata az ókortól vonulással fesztiválozik, egyenfut, négyzetrácsos hálóban gyakorlatozik, és láthatólag boldog, miközben harcias lángokat fúj. Mi, hét-nyolc éves gyerekek, a testünkben éltük meg ezt a hősi eufóriát, boldog lihegéssel futottunk Csapajev után, és ezt életfogytig be kell ismernünk.